

Egész évre	— — 850
Félévre	— — 460
Negyedévre	— — 240
Egy hónapra	— — 85
Egy szám ára pályauca- varon és vidéken is 4 lei	— — 5.—
Bukarestben	— — 5.—

Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— ck 35.—
Egy szám	— 150

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
i. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

1925 március 10 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 57 szám

5685. Ádár 14

Egy fél ezüst...

Minden fél ezüst egy élet tétje volt abban a kockavető játékban, mely Ahasvéros király idejében életre ment, drága életre, zsidó életre, kicsire, nagyra egyaránt. Fél ezüst: ez esett minden egyes zsidó életre, mert a tét nagy volt. Hámánál tizezer ezüst, Ahasvéros királynál pedig: huszezer zsidó élete.

Ez a fél ezüst már egy izben szerepelt a zsidóság történetében. E heti szidra szerint a zsidóság a pusztai vándorlásában ugyancsak egy fél sékelt ajánlott fel a pompás frigysátor felépítésére. Egy fél sékelt minden fia és leánya után, a nép minden egyes tagja után. És ez a fél sékel, a szentélyre adott népi adó, — így magyarázza a midrás — legyőzte a hámáni tétet. Igen, ez a fél ezüst volt az, amely legyőzte a kockavetés tizezer ezüstjét.

Régi kockavetést ünnepeelve, hadd emlékezzünk meg erről a mi fél ezüstünkről. Arról a vándorlás keserű során adotról, mely az Ur színe előtt népünket megváltotta attól a sors-tól, melyet Hámán szánt neki s amely Ahasvéros király előtt nem volt semmivel se több: hazard játék hazard tétje.

Oh, zsidó élet még sokszor volt, azelőtt is, annak utána is népek hazardjátékának tétje. Gyakran még ezüsttel fel se mérték, oh, gyakran még annál is, mindennél olcsóbb volt. Két-ezer év galutájában mindig is kockán perdült, kockán fordult testvéreink élete. De akárki tartotta is a tétet, bárki lett légyen az akkori Hámán, vagy az akkori Ahasvéros, csodálatos isteni rendeltetés mindig úgy pergette, úgy forgatta a kockát, hogy ha zsidó vér hullott is, ha zsidó mártíromság étellel fizette is a játék árát: népünk megmaradt, népünket kiirtani nem lehetett és most hosszú századok múltán a késő ivadékok újra feltartják kezeiket és büszkén vallják ősi hittet: ivri anochi! Zsidó vagyok!

Titus serege és inkvizíció mártíromsága: minden hiábavaló volt, mert megőrzött, mert megtartott bennünket. A pusztai fél sékel misztikus ereje még mindig drága ár, becsült érték volt az isteni trónus előtt. S ezért úgy rendeltetett, hogy megmaradjunk.

A kockavetés ideje azóta lejárt. Ujfajta játék, újfajta tét járja. Ma már nem kockavetéssel dönt az uralkodó és helytartója, ma már nem hideg ezüst vált zsidó életet. A modern játékok sora más. Csak egy maradt meg változatlanul. Az, hogy a játék, és minden játék a mi bőrünkre megy, hogy végeredményben mind ennek mélyén ott a cél: miképpen lehet kiolvasztani népek kohójában a zsidóságot. És mert a játékszenvedély nagy: az asztalnál, hol erre megy a játék ott ülnek a mi testvéreink is, játékos, vak szenvedéllyel. Körülülük az asztal, boldogan, hogy lám már ok is ott ülhetnek az asztal mellett, befogadottan, játékosok, mulatók, vesztő cimborák. És mit bánják ok, hogy a tét nagy: testvéreik megmaradása. Mit bánják ok, hogy milliók és milliók vannak, kiket egyetlen asztal mellett sem tűrnek meg, legyen az asztalon kártya, vagy kenyér. És az asztalon, a játékos nagy asztalon, Hámánok és Ahasvérosok cimborás játéksztalán arany perdül, ezüst téru: bő nyereség, üzlet. De mit törődik ezzel a játékos-szenvedély, csak játsza az életet tovább, s vakká lett, mert népek asztalaik mellé leültették a még szenvedélyesebb, mert hiszen arany, ami előtte csillog, ezüst ami életét kitölti.

A Midrás szerint: a pusztai frigyszekrény építésére fizetett fejenkénti fél sékel volt az, ami az Ur színe előtt legyőzte, lebirta Hámán tizezer ezüstjét. Megmérte a két tét és úgy találatott, hogy az a zsidóság, mely fejenként fél sékelt ad a szentélyre, az életre, megmaradásra érdemes. És az akkor befizetett fél sékel még hosszú ideig váltotta varázslatos erővel a zsidó népet. Az akkori fél sékel, a szentélyre

adott fél sékel, még hosszú, hosszú századokra ezredekre sugározta ki megváltó erejét.

De az Ur ítélőszékéhez szőlította mostan a zsidó népet.

Meddig akard még — kérdi — az akkor adott fél sékelekkel Hámánok tétjét életre váltani? Hát azt hiszed, hogy az akkori szentélyre, a pusztai vándorlás szentélyére adott fél sékeleddel idők és Hámánok fel nem emésztették? Uj szentélyt akard magamnak, s a nép aprajától és nagyjától uj, fél sékelnyi adót. Mert nektek nem lehet tovább életet, megmaradást elősködni a pusztában adott fél sékel számításán. Hogy megmaradjatok, uj Hámánok ereje, hogy megtörjön rajtatok, hol az ujra és megint ujra adott fél sékelnyi zsidó áldozás? —

Ez a szózat visszhangzik most minden zsidó lelkében, aki tudja, érzi, vallja, hogy pusztai vándorlás helyett uj, biztos otthont kell építeni a népnek, ki Istennel él a jóság frigyében. Ugy érzi, úgy kell érezze minden igaz zsidó, hogy ujra fél sékellel, építő áldozással kell megvál-

tanunk a zsidó népet, talán most már nem is a véres kiirtástól, de a vértelen megsemmisüléstől is, attól, hogy beolvadva a gazdanépekbe, el ne pártoljon a régi zsidó tradicionális élettől s hitehagyottá ne váljon azok között, kiknél a hitnek olcsó ára van.

És az uj otthon, a hely, mely egyformán szentélye a zsidó népnek és Istenének: Erec Jisrael. Hiszen prófétái szózat teljesedik mostan: Cionból indul ki a Tan és Isten szava Jerusolajimból sugározik széjjel.

Ez teljesedik mostan s ezt kell nekünk teljesíteni. Hogy Izrael népet minden népek és minden korok Hámánjainak gonosz szándékaitól megőrizzük és megmaradásra, örök népi életre megváltjuk: minden zsidónak, aprajának és nagyjának, férfinak, nőnek egyaránt oda kell adnia ezt a fél sékelt: népünk váltságdíját Isten ítélőszéke előtt. Ezt a fél sékelt, mely Izrael népet váltja vissza azzal, hogy visszaváltja Erec Jisrael ősi földjét, uj otthonná régi rögökön.

Székely Béla

Ratifikálták a Maniu-Jorga fuziót

(Bucuresti-Bukarest, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Maniu- és Jorga-párt végrehajtóbizottsága tegnap délután ratifikálta a két párt fuzióját. Erdekes mozzanatként kell megemlítenünk, hogy az egyesülési paktum megkötése után a két párt vezére: Maniu és Jorga barátságos kézszorítás után meghatva borultak egymás nyakába, szívélyesen csókot váltottak, mire a gyűlés többi résztvevői örömrivalgással adtak tetszésüknek kifejezést.

Az egyesült országos kongresszus határidőn belül az új vezetőség megválasztására országos kongresszust hívnak össze. Ideiglenesen a kongresszus egybegyűléséig egy szűkebbkörű bizottság fogja vezetni a párt ügyeit. A bizottságban Maniu és Jorgán kívül 12—12 delegált foglal helyet. A bizottság a párt új programján kívül kormányprogramot is fog készíteni. A kongresszusig mindkét párt vezértitkára változatlanul működik. A „Romania” és a „Neamul Romanesc” a kongresszusig, mint az egyesült párt hivatalos lapjai jelennek meg.

Coolidge elnök hisz a világbéke megvalósulásában

Az Egyesült-Államok belép a döntőbírósgba. Coolidge üzenete a parlamenthez

(Washington, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Coolidge újamegválasztása március 4-én lépett életbe. Ez alkalommal Coolidge nagy üzenetben fordult a parlamenthez, amelyben vázolja az Egyesült-Államok egész kül- és belső politikáját. Coolidge üzenete egyike az utóbbi évek legjelentősebb politikai manifesztumainak. Mély optimizmus árad belőle, minden szót nagy hit és reménység hat át.

Az üzenet a világpolitika helyzetének vázolásával kezdődik. Az elnök megállapítja, hogy minden a javulás útján van s büszkén mondhatja, hogy a világháboru bajainak leküzdésére az iniciatívát Amerika adta.

Tvédenek azok, akik az Egyesült-Államok izoláltságát követelik, mert sohasem azt kell nézni, mik a politika módszerei, hanem a szem előtt csak a nagy cél lebeghet. Amerika nem keveredett bele a világ apró-cseprő politikai viszályaiba, hanem minden igyekezetével a világbékét akarja elérni. Az első lépés erre a lezserelés keresztülvitele.

Az amerikai nép emberi méltóságának tudatában, hisz a béke eszméinek a mevalósításában. Minden konferencia, mely a lefegyverzést segíti elő, támogatásra talál Amerikában. A döntőbírósg szintén szimpatikus Amerikának és az Egyesült Államok belép abba a döntőbírósgba, melynek szándékai komolyan az igazságos béke előmozdításában állanak.

Optimizmusra ad okot az is, hogy a népekre nehezedő gazdasági nyomás enyhült. A sziv valószínűleg meg a békét s az érzelem sokkal fontosabb a békéhez, mint a parlamentek és a kard. Amerika őszinte és programjába vette, hogy senkit sem nyom el.

Egy Amerikával kötött békeszerződés tényleg békeszerződés és aki barátja Amerikának, az tényleg barát. S az Egyesült Államok csak annak segíthet, aki a békéhez szükséges megértést és egyenrangúságot ép úgy követeli, mint ő.

Az üzenet végeztével még egyszer ismétli, hogy az események fejlődése feljogosít arra, hogy hitet, reményt és bátorságot merítsünk a jövőre. Amerika mindig a béke pártján lesz, mert a légiók, amelyek Amerikából a világra mennek, nem hordanak kardot és nem szolgálnak másnak, mint a hatalmas Istennek.

Országos vasutassztrájk Görögországban

Budapest, március 9. A Havas-ügynökség jelentése szerint egész Görögországban kitért a vasutassztrájk. A jelentés a sztrájk előzményeiről nem tesz említést.

Németország kérni fogja a népszövetségbe való felvételét

Berlin, március 9. Félhivatalos politikai körök szerint az új birodalmi elnök megválasztása után Németország kérni fogja a népszövetségbe való felvételét.

Általános lett a németországi vasúti munkássztrájk

Berlin, március 9. Jelentettük, hogy Poroszországban vasúti sztrájk kezdődött, amely átterjedt Berlinre is. A sztrájk egyre nagyobb méreteket ölt, úgy, hogy a vasúti munkások kimondották az általános sztrájkot és mindenütt abbahagyták a munkát.

Éjféli vita a szigeti rabbínál

Hivatalos ellentétek, de belső békesség

(Sighet—Máramaros-sziget, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A régi, barnára festett „sil“ mellett, melynek homlokzatán naivfestésű oroszánok tartják a tízparancsolatos táblákat, lakik a „szigeter ruf“ Hersch Teitelbaum, Máramaros-sziget ortodox főabbija. Péntek este csendes ez a különben mindig lármás, bocherekkel, asszonyokkal telt utca. Fehérharisnyás, strámlis jámbor zsidók gyülekeznek a ruf beszhamidrásában, ahol péntek esti vacsoráját üli hívei körében a nagynevű „szigeter ruf“. A hosszú asztalról ilyenkor leszedik a hatalmas főláncokat és a ruf szobájából behozzák az öreg karosszéket, mely nagyapáról fiúra és unokára szállott. A rideg, hatalmas imateremben félhomály: a régi-művi, plafonról lelógó gyertyatartókban csak egy-egy gyertya ég.

Az asztalfőn szemét behunyva ül a ruf. A hosszú asztalnál csak kevés vendég. Balján a legidősebb fiú, csodaszép-szemű gyermek, jobbán a legkedvesebb chaszidja: egy idősebb zsidó. Kinek szeme állandóan tulvilági látásra fordul, mely áhitatában. Jobbról-balról még néhány ülő vendég, az asztal körül legalább ötvenen, öregek és fiatalok, hivottak és hivatlanok. Mert a péntek esti vacsorához nem kell meghívó és minden hívő vendégnek, jámbor chaszidnak jut egy-két falat, egy pár szem szilva, vagy „farveli“: a srajem. A ruf mögött a gábeja áll: ő a péntek esti vacsora legfőbb ceremóniamestere és előnéke.

A kép valóban rembrandi. Félhomály, éles profilkok s mindegyik arc egy tanulmányfő.

A ruf imádkozik. Mélyen besüpped a hatalmas karosszékekben és úgy mondja el hangtalanul, behunyt szemekkel imáját. Ezalatt a gábe gyorsütemű, régi chaszid melódiára kezd, szöveg nélküli, fájdalmas énekre, melyet lassu, monoton kórus kísér. A „gábe“ fáradt hangjához friss hang társul, egy ismeretlen, messziről jött chaszid tenorja. Csudálatos hang, csudálatos ének.

A tökmag legendáján

Az idegen látogatók nem szokatlanok itt. Minden feltűnés nélkül foglalhattunk helyett az asztal körüli hosszú padon. Közben a ruf befejezte imáját, felnyitja szemét, melyek oly szelidek és melegek, akár egy gyermeké. Pedig úgy mondják, hogy a szigeter rufban hihetetlen akaraterő van, s amit elhatároz, azt minden akadályon keresztülviszi. A jó-ságos kék szemek szeliden fürkészik körül a vendégeket.

A ruf chaszidjai között ma különös izgalom vár választ. Összeszűnnek, s végül az egyik félrehív és titokzatos arccal mondja el a titkot:

— Csoda történt. Egy határmenti kis Magyarországi faluban egy paraszt-asszony csudálatos tökmagra akadt. A tökmag háromszázhatvanöt mag volt, ahány nap egy évben. És minden magon, a mag két felén, mindegyiken két héber betű. Egy magot elhozott a rufnak. Egy „há“ és egy „gimel“ betű volt rajtuk. Hogy így van: megállapíthattuk. A ruf nem akarta megmondani, hogy miképpen került a héber betű a magokra. Talán ma este megtudjuk... Mondják, hogy ahol a tök nőtt, ott valamikor zsidó temető volt és most a halottak így üzentek. De lehet az is, hogy a mag, melyből a tök nőtt, meg volt így héber betűvel jegyezve... De akkor miképpen lehetséges az, hogy minden magon más és más héber betű van?...

A ruf nem válaszol, a csuda megfajtotlan marad.

A vacsora

A ruf kezét mos. Ez sem egyszerű kézmosás. Jó néhány percig tart s azután a hófehér törülközővel a kezén, elfoglalja helyét az asztalnál. Az áldást alig hallani, oly lassan és átszemeltetve mondja el. Azután behozzák az első ételt: a halat. A ruf a kezével eszik. Villát, kést nem használ. Azonban valami végtelen finomság és előkelőség van abban, ahogy a halat szétveszi. Az asztal körül ülők mindegyike egy kis tányérba halat kap. A ruf alig eszik egy-két falatot és megkezdődik: a srajem. A kis haldarabokat kiosztja saját kezével a kedvelt hívek között. Boldogan, de kapkodás nélkül, illedelmesen várja mindegyik, hogy vajjon a ruf szeme nem akad-e meg rajta, nem kap-e ő egy darabka ételt. Csak egy sovány bocher nyújtja ki éhesen, fejek és vállak között a kezét. A ruf azonban nem akarja látni.

Közben a gábe megkezdte a borok felszolgálatát.

Ez kissé kombinált művelet, mert minden üvegél meg kell mondani az adományozó nevét. Nagy megtisztelés ugyanis a ruf asztalához bort adni, régi, igaz szokás. Mi se vonjuk ki magunkat s a gábe sorra sorolja fel a három „dács“ vendég nevét. S csak a nagyon jó szemű emberek vehették észre azt a finom mosolyt, amely ott ült a ruf szája szögletén.

A levesből még kapnak a vendégek. Mikor a ruf befejezte az evést, kissé megfellelő az etiketről, mert felugráltnak helyeikről és sóvárgó karral nyújtják a tányérukat a ruf elé egy kis maradékkért.

A gábe közben „kidus“ bort ad. S a ruf kedves, szerető mosollyal bennünket kínál meg legelsőnek. S ezután a kézfogás következik. A ruf ujjai egyenesek maradnak, így érintik a kinyújtott tenyeret. Mi nem csókolunk kezét, de a ruf hívei boldog áhitattal illesztik ajkukat a ruf hófehér kezére.

A bor is végére jár, a vacsora is. A főtt szilvából kanalakkal a gábe osztja szét a srajemot. Vacsora után a ruf a legöregebb chaszidot „mechabedolja“ a vacsora utáni imával.

A vacsorának vége. A ruf és szűkebb kísérete felvonul a lakásba. Az egész vacsora alatt a ruf egyetlen szót sem szólott. Egyik chaszidnak csak a kezével adta meg a jelt az énekre. A chaszid hangja érdes, erős, de a melódiában évezredes fájdalom. Néhány bóchernek nem tetszik az ének, vihognak, nevetnek, amíg azután a ruf egyetlen pillantása — csak behunyt szemét vetette fel — mély csendet teremt.

A gyűrű sűrűbb és egyre szorosabb lesz az asztal körül. A péntek este nagy eseménye: a ruf „tórát mond“, kis drósét tart. Szemét behunyva, alig hallható hangon mondja el a kis tóramagyarázatot, melyet a körülállók átszemeltetve hallgatnak végig. Még azok is, akik az asztal másik felén kaptak csak helyet, bár oda már egy szó sem hangzik el.

Éjféli vita a clonizmusról

A vacsorának vége. A ruf szűkebb környezetével felvonul a lakásba. A gábe jelzi: menjünk mi is. A lakásban egy nagy szoba vár bennünket. A szobában hatalmas könyvszekrény és egy asztal. Ez minden. Az asztal körül padok, de nekünk a ruf parancsára a belső szobából székeket hoztak. A ruf szűkebb környezete lázas kíváncsisággal várja: mi következik. Szóba áll-e a szigeter ruf a vendégekkel.

Néhány pernyi várakozás után megjelenik a ruf. Most figyelhetjük csak meg. Arcán végtelen szelidség és jószág. „Mint a Tóra szellemé ülne az arcán“ — mondják a hívei és mi is érezzük, meg kell éreznünk, hogy e kifinomodott arc, a kifinomodott, fejedelmi gesztusok megett a nagy papi ösök hosszú sora van.

Az asztal közepére egy tál almát hoznak be. A szigeter ruf kedvesen megkínál bennünket. Ez a jel a beszélgetésre, mert a gábe erre sorra bemutat. Ez ugyan feleslegesnek látszik, mert az első kérdés eleveben vág:

— Cionisták?

— Igen, azok vagyunk, — mondjuk szinte egyszerre. A ruf elmosolyodik:

— Én ellene vagyok... mondja és már indokolja is:

— A cionizmust nem lehet összeegyeztetni a hazaszeretettel. Nem szabad Cionnal törődnünk. Legyünk vallásos zsidók és jó román hazafiak. Ne akarjunk mi, mint zsidók külön jogokat magunknak. Nem csoda, ha haragusan ránk, amikor mi, mint kisebbség akarunk szerepelni, képviselőket akarunk választani. Ne szerepeljünk előttük, mint zsidók, ne akarjunk magunknak külön dolgokat, mert ezért haragusan ránk. Mit szól a kormány, mit a vezető körök, ha a cionisták Palesztinában akarnak országot építeni maguknak s így nemcsak az ország ügyeivel törődnek... Csak a vallásunkban őrizzük meg zsidóságunkat...

Beinisch professzor a tórából idéz válaszul. Mózesnek is ilyesmit mondtak a főpapok és a zsidó nép előkelői, amikor ki akarta vezetni a zsidókat Mierajimból, akkor ők is azt mondták, hogy mit szól majd Fáró, bizonyára nem fog neki tetszeni.

A chaszidok is idegenkedve hallgatják Teitelbaum főrabbi asszimilációs érveit a cionizmus ellen. Kissé groteszkül hat: ez a jámbor környezet, a strámlik, a fehér harisnyák, a kaftánok, az ollót nem látott pajeszek és a beretvát nem látott arcok között, amint a chaszid ruf — asszimilációt hirdet.

S általános derűt kelt, amikor egyikünk végigmatuát ezen a környezeten:

— Ez a zsidóság valóban nem az, amelyet a fajtájukbelieknek tarthatnak a gazdanépek.

— Különös, hogy a magyarországi neológ, asszimiláns zsidóságnak sincs más érve, mint Teitelbaum főrabbinak — jegyzi meg az egyik látogató.

Ugy látszik, a „szigeter ruf“ ezt az asszimilációs érvet politikai nyilatkozatnak szánta, mert minden ellenvetés nélkül hátrál meg s új érvet hoz fel:

— A cionisták vallástalanok... — mondja.

Egyik híve még precízebb akar lenni:

— Aki vallástalan, az cionista! — mondja, de a ruf leinti.

Megmagyarázzuk, hogy van a cionisták között épp úgy vallásos és vallástalan, akár a nem cionisták között is. Erec Jiszroel azonban a Tóra szellemében épül fel. Am álljanak be a munkába a vál-lásosak s mert a munka feltételeit alkotmányos uton állapítják meg: így igyekezzenek saját felfogásukat érvényesíteni.

Harmadik érv következik ezután:

— Mi lesz a pénzzel, amit évek óta gyűjtöttek?

— Föld, mely a zsidó nép közösségéé. Kolóniák és városok, zsidó nemzeti otthon...

Üzen Erec Jiszroel

És a rideg szoba megtelik Erec Jiszroel üzenetével. Most már csak mi beszélünk, hozzuk az üzenést, hogy épül, épül Cion, hogy otthon találunk, kik másutt nyugalmat nem lelnek és kiket hájt minden akadályon, minden nélkülözésen keresztül, lemondva és mégis mindennel betelve: Cion szerete.

És megérződik, hogy hiába itt minden, hiába a hivatalos álláspont, hiába a hivatalos ellentétesség, belülről mindannyian egyek vagyunk, csak a különbség az, hogy a cionisták mernek tenni, a többiek még nem.

De elmondjuk még azt is, hogy a legnagyobbjaink, a zsidó vallás legkitünőbb gaonjai állanak ügyünk szolgálatában. És elmondjuk most a híres Sapira rabbi halálának meghatározó történetét. A híres gaon Palesztinában fejezte be életét. Mikor halála percét közeledni érezte, utolsó kívánsága az volt adják oda a Keren Kajemet perselyt, hogy utolsó micveja-képen egy fontot a perselybe tegyen. És amikor kívánságát teljesítették, megnyugodva adta ki nemes lelkét. Alig pár hete történt...

Elmondjuk, hogy a viznici gaon unokái chalucok lettek s most mennek ki Erec-Jiszraelbe, hogy felépítsék az ősi földön u jothonukat.

Megilletődve hallgatják az üzenést és mintha válasz lenne, hirtelen kör fonódik. A chaszidok összefonják karjaikat, megkezdődik a tánc és az ének. Leírni nem lehet ezt, vigság van benne és bánat, mélység és magasság.

Hadd bonyolítsuk le mi is a mi programunkat, — mondja mosolyogva a „szigeter ruf“ — ha már önök a saját cionista programjukat itt lebonyolították.

Ezzel ért véget az éjféli vita. Méltó befejezése volt a szíves bucsuzás:

— Még megéri a „szigeter ruf“, hogy unokája chaluc lesz Erec Jiszraelben! mondjuk bucsuzásul...

Választ erre nem kapunk, de a szíves mosoly valahogyan azt jelenti, hogy a szívnek mélyén nem ellenfél az, aki hivatalosan annak hirdeti magát. (sz. b.)

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse sajnálja az utat SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RFSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalok furnirszükségleteiket legelőszóbban itt szerezhetik be

Ha rögtöni biztos és precíz Információt óhajt bal- vagy külföldi cégek ról, egyénekéről, forduljon az „EXPRESS“ Tudakozó Irodához, Timisoara, Belváros, v. Huny-di-utca 8. Telefon 22-26.

Tavaszi férfiszövetudonságok

Óriási választékban érkeztek az

URANIA férfi-konfekció áruházba

Cluj, Cal. Regele Ferdinand 34.

URANIA-mozgóval szemben Ruhák részleltetőre is!

Négy évi Kolozsvár fehér

Josán István

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) A k tanácsa dr. Bohatit itélkezett egy súlyos közismert fehérnemű többször szerepelt a ezért a bűnéért. Az tikus szenvedéllyel a míg kollégái megelé hany gallérral, addi ruhaszárító padlást

Háromszoros tol vádolva. A mult év három kolozsvári Szombatfalvi Domnak teljesen kifoszt József Calea Victor a melléképületbe ad liek lefeküdtek. Az hogy nagymosás vo lásra terítették ki. alszik, felment a lakatját és a felé egyig összeszedte, u hány rongyos gallér kivitt, akkor látott kabátot, melyeket b Leakasztotta azokat nemüvel együtt ela gazdanének.

A betörő minde széki elnök előtt. M csak két női inget arra, hogy a vizsg szintén bevallotta a az állandó kifogás

— Kérem a re Anyyra megverték, vallottam ottan. Te Bohatitel elnök

— De arra vol A második bető mult év novemberé több értékes fehér kes prémet. Rosna Elemler onnan egy értékes rézszerszár vihesse, addig szim egy vadmacska-pré pott holmikát.

A vallatás több hallgatásából meg fogták el az illusz lantban, amint az A kiküldött Sasu beszállította a res szesen mintegy ötv

Constantinesc Josán Istvánra. V a vádolt már több A törvényszéknek öt kvalifikálnia.

Rövid tanácsko nök kihirdette az tekintettel legutó ményeire, tovább törvényszék négy itált felebbezett a

D
SÓ

Négy évi fegyházat kapott Kolozsvár leghíresebb fehérműtolvajja

Josán István karrierjének vége

(Cluj-Kolozsvár, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa dr. Bohatiel Sándor elnöklete alatt ma ítélt meg egy súlyos bűnyűben, melynek hőse a közismert fehérműtolvaj, Josán István. Neve már többször szerepelt a rendőrségi albumokban ugyanazért a bűnéért. Azt lehet mondani, hogy atavisztikus szenvedéllyel lopkodja a fehérműtöket. De míg kollégái megelégszenek egy két inggel és néhány gallérral, addig Josán egyszerre három-négy ruházárító padlást foszt ki.

Háromszoros tolvajlással volt most legújabbán vádolva. A múlt év novemberében és decemberében három kolozsvári lakosnak, *Bérczi Józsefnek, Szombathalvi Domokosnének és Rosmann Mór-nak* teljesen kifosztotta fehérműtökeiket. Bérczi József Calea Victoriein lévő lakására belopózott és a melléképületbe addig elrejtőzött, amíg a házbéliek lefeküdtek. Azelőtt való nap ugyanis észrevette, hogy nagymosás volt és a fehérműtöket a padlásra terítették ki. Mikor azt hitte, hogy mindenki alszik, felment a padlásra, letörte a padlástól lakatját és a felaggatott fehérműtöket egytől-egyig összeszedte, úgy, hogy alig maradt ottan néhány rongyos gallér. Mikor már majdnem mindent kivitt, akkor látott egy szegre felakasztva két télikabátot, melyeket bizonyára szellőzni vittek fel. Leakasztotta azokat is és néhány napra rá a fehérművel együtt eladta őket Veres Karolina orgazdanőnek.

A betörő mindent tagadott a vallató törvényszéki elnök előtt. Méltatlankodva állította, hogy ő csak két női inget lopott el. Az elnök hivatkozott arra, hogy a vizsgálobíróknál beismerte tettét. Ugyisint bevallotta a rendőrségen is. A betörő erre az állandó kifogással hozakodik elő:

— Kérem a rendőrségen nem mondtam igazat. Annyira megverték, hogy azt sem tudom, hogy mit vallottam ottan. Teljesen eszméletlen voltam.

Bohati elnök mosolyog:

— De arra volt esze hogy feltörje a padlást.

A második betörést Szombathalvi Domokosnének múlt év novemberében követte el. Ellopott onnan több értékes fehérműdarabot, továbbá egy értékes prémet. Rosmann Mórhoz alkulesccsal tört be. Elemlen onnan egy bődön zsirt és egy egész halom értékes rézszerszámot. Hogy ezeket zajtalanul kivihesse, addig szimatolt a házban, míg rábukkant egy vadmacska-prémre, amelybe becsavarta a lopott holmikat.

A vallatás többi részleteiből s a károsultak kihallgatásából megtudjuk, hogy ez év januárjában fogták el az illusztris betörőt éppen abban a pillanatban, amint az állomás körül női ingeket árult. A kiküldött Sasu detektív azonnal letartóztatta és beszállította a rendőrségre. A bevallott károk összesen mintegy ötvenezer lejre rúgnak.

Constantinescu ügyész súlyos büntetést kért Josán Istvánra. Vádbeszédben megemlítette, hogy a vádlott már több ízben ült hasonló bűntényekért. A törvényszéknek tehát mint visszaeső bűnöst kell őt kvalifikálnia.

Rövid tanácskozás után dr. Bohatiel Sándor elnök kihirdette az ítéletet. *Eszerint Josán István, tekintettel legutóbb elkövetett súlyos bűncselekményeire, továbbá tekintettel rovttmultjára, a törvényszék négyévi fegyházzal sújtotta. Az elítélt felebbezett a semmitűszékhez.*

Lángokban áll a bukaresti Angol-Amerikai bank

A trónörökös vezeti az oltási munkát

(Bucuresti-Bukaresti márc. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma a késő délutáni órákban a kolozsvári bankok után, amelyeknek devizörjei állandó telefonkontatusban vannak a bukaresti bankokkal, az a riasztó hír terjed el Kolozsváron, hogy a Banca Romaneasca bukaresti székháza lángokban áll.

Az első hirt néhány perc múlva újabb értesülés követte, amely szerint nem a Banca Romaneasca hanem a Banca Credit Romanesc a Banca Fortuna és Banca Devisa és Lombard Str. Lipsceanin lévő épülettombjai égnek.

Az esti órákig különböző verziók terjedtek el Kolozsváron. A leghitelesebbnek az az értesülés látszott, hogy a Banca Anglo-Romana épülete ég. Bukaresti tudósítónk lapzártakor érkezett telefonjelentése teljesen tisztázta a délutáni órák konfuzióját. A telefonjelentés szerint a Banca Anglo-

Americana Poleius-utcában lévő hatalmas épülete gyuladt ki.

A tűz eddig még ki nem derített okokból délután öt órakor tört ki és óriási izgalmat keltett a főváros területén.

Az épületnek több mint kétszáz lakója van, akiknek evakuálása a hirtelen keletkezett pánik miatt csak nehezen történhetett meg.

A fővárosi hatóságok Nicolaeu tábornok rendőrprefektus vezetésével nyomban a helyszínre siettek, hogy az oltási és mentési munkákat irányíthassák. Az oltási munkát Károly trónörökös személyesen vezeti.

Hir szerint a tűz a közelben lévő főposta-épületet is veszélyezteti, ahol a tűz miatt akkora a hőség, hogy a tisztviselők munkája lehetlenné vált.

Meghosszabbítják az üzletbárszerződéseket?

(Bucuresti-Bukarest, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Dáciában zajlott le ma a bukaresti Sfatul által bejelentett nagy kereskedőgyűlés, amelyen a Vadul Comercial törvénybeiktatását, vagy az üzletbárszerződéseknek legalább két évre való meghosszabbítását követel. A gyűlésen több ezer kereskedő vett részt és elkeseredetten tárgyalták a kormány kereskedőellenes magatartását.

A kormányhoz közelálló körökben az a hír terjedt el, hogy a kormány újból tanulmányt árgyává fogja tenni az üzletbárszerződések meghosszabbításának kérdését.

Szlovenszkóban nem kell az idegeneknek tartózkodási engedély

A legfelsőbb közigazgatási bíróság döntése

(Kassa, márc. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt években sok panasz hangzott el Szlovenszkón amiatt, hogy a közigazgatási hatóságok nagyon erősen megkövetelték az idegen állampolgároktól, hogy tartózkodási engedélyt szerezzenek. Bár a praxis e tekintetben az utóbbi időben enyhült, még mindig sok kényelmetlenséggel volt egybekötve a tartózkodási engedély megszerzése körüli eljárás.

A praxis a következő volt és egyelőre az ma is: Minden idegen állampolgár, aki Szlovenszkó területére érkezik, jelentkezik az államrendőrségen, avagy az elsőfoku politikai hatóságnál. Ha egy napnál hosszabb, de félét meg nem haladó ideig akar az idegen állampolgár Szlovenszkón maradni, úgy a rendőrigazgatáságtól kell a tartózkodást kérvényezni. Hosszabb időre csak a szlovenszkói minisztérium adott tartózkodási engedélyt, amely az egy évet csak a legkritikább esetben haladta meg.

A legfelsőbb közigazgatási bíróság 22.035—924. szám alatt most elvi jelentőségű döntést hozott, amely a szlovenszkói minisztérium tartózkodási engedélygyakorlatát hatályon kívül helyezi. A döntés szerint elég, ha az idegen állampolgár utlevelével a megérkezés után és elutazása előtt a rendőrségnél, illetőleg az elsőfoku politikai hatóságnál jelentkezik.

A Szlovenszkóban való tartózkodás időtartamára a hatóságoknak Szlovenszkó területén ép oly kevésbé van ingerenciájuk, mint Csehországban és Moráviában. A közigazgatási hatóságok még nem tettek lépést abban az irányban, hogy az új eljárást életbe léptessék, de a hivatalos közzététel valószínűleg nem fog sokáig várni magára, mert most már a hatóságoknak nem áll rendelkezésre büntető szankció azok ellen, akik elfelejtjenek tartózkodási engedélyt kérni.

Kohn Dávid özvegye már nem gyanúsítja Mittelmannnt a gyilkossággal

Kit Isten botnak használ fel

(Cluj-Kolozsvár, március 9. Az Uj Kelet munkatársától.) Az az akció, amely Mittelmann József kiszabadítására megindult, — befejezése felé közeledik. A jogi előkészítés munkája befejezést nyert, s most már a legrövidebb időn belül megkezdődhet a bíróság előtti újjáfelvételi eljárás.

A Mittelmann-ügy iratai, — amint annak idején megirtuk —

a bukaresti semmitűszékhez kerültek,

amelynek egy fegyelmi eljárás során volt szükség az iratokra. A fegyelmi eljárás, mely a Mittelmann-üggyel látszólagos összefüggésben volt, befejeződött, s így az iratokat visszaküldik, ami az eljárás folytatását teszi lehetővé.

A Mittelmann József ügyében különben ma igen érdekes levelet kaptunk. A levelet a tragikus sorsu Kohn Dávid testvérbátyja írta, az özvegy felkérésére. A per folyamán ugyanis Kohn Dávidné a fájdalom sulya alatt égő gyűlölettel vádolta Mittelmann Józsefet, akit férje igazi gyilkosának tartott. Kohn Dávidné magatartása akkor emberileg érthető volt. Azóta Kohn Dávidné is felszabadult kissé a borzalmas események hatása alól s most ő az, aki segítségül siet Mittelmann József ártatlanságának kiderítésére.

Özv. Kohn Dávidné közli velünk, kik magunkra vállaltuk az igazi tettes kiderítését, hogy

az ő gyanuja is a vajai éjjeli őr ellen irányul,

mert tudomása van arról, hogy az éjjeli őr beugott állapotban úgy nyilatkozott volna, ha tudná, hogy kibírja a tizenkét évi fegyházat, ő megmondaná, ki a gyilkos.

A bírósági tárgyalás során egyik legfőbb bizonyítéknak látszott Mittelmann ellen az a körülmény, hogy ő Kohn Dávidnak a negyvenlejes lóhere magot 25 lejes árért ajánlotta volna. Ebben a kérdésben döntő jellegű volt Kohn Dávidné vallomása. Most Kohnné kijelenti, hogy ő nem emlékszik arra, mintha ő a lóhere-magot negyven lejes árunk modotta volna.

— „Kívánom, hogy fáradozása sikert érasszon s a tényleg ártatlan Mittelmann ne szenvedjen ok nélkül. Annyi azonban tény, hogy az Isten őt használta fel botnak“ fejezi be a levelet a Kohn Dávid bátyja.

Ha szép és eredményesen hirdetni óhajt vagy **propaganda tervzetet óhajt** kidolgoztatni, forduljon az „EXPRESS“ Hirdetőirodához, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8 sz. Telefon 22-25

Ha kíván Temesváron bármit beraktározni vagy **bizományban értékesítés** végett elhelyezni, **áru exportálni, importálni**, biztos alapon **szállítani**, forduljon bizalommal az „EXPRESS“ Import-Export Szállítási és Beraktározási osztályhoz, Belváros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25. Fiókok: Bucuresti, Oradea-Mare, Targul-Jacuesc, Cernauti, Caransebes, Chisineu etc.

DIANA
SŐSBORSZESZ

március 10

...tják Teitelbaum
...us ellen. Kissé
...zet, a strámlik,
...ollót nem látott
...t arcoi között,
...t hirdet.
...gyikünk végig-

...a az, amelyet a
...népek.
...országi neológ,
...ve, mint Teitel-
...egyik látogató.
...zt az asszimi-
...szánta, mert
...meg s új érvet

...mondja.
...lenni:
...mondja, de

...ionisták között
...a nem cionis-
...a Tóra szelle-
...unkába a val-
...kotmányos uton
...t felfogásukat

...óta gyűjtene? -
...ségéé. Kolóniák

Erec Jisroel

Jisrael üzene-
...hozzuk az üze-
...thont találnak,
...és kiket hajt
...esen keresztül,
...etelve: Cion

...den, hiába a
...ellentétesség,
...csak a kü-
...tenni, a töb-

...a legnagyobb-
...onjai állanak
...most a híres
...tét. A híres
...Mikor halála
...sága az volt
...hogy utolsó
...tegyen. És
...gugodva adta

...okái chalucok
...be, hogy fel-

...és mintha
...A chaszidok
...tánc és az
...an benne és

...mi progra-
...szigeter ruf-
...gramjukat itt

...tó befejezése

...hogy unokája
...buczásul...
...élyes mosoly
...nek mélyen
...nak hirdeti
... (sz. b.)

orát

és tekintse
meg a
butorterméit,
szerezhetik be

informá-
...gy kül-
...forduljon az
...isoara, Bel-
...22-25.

dinand 34.

zomben
tőre is!

A waterlooi csata

Vigjáték három felvonásban. Irta Lengyel Menyhért. Előadták először a kolozsvári Magyar Színházban március 7-én

Minden pesti művész és színházos ma Amerika felé tekint. A dollár éltet ma minden reményt, Newyork és San-Francisco képe játszik az idegeken, a magyar nyomor délibábján felhőkarcok és lármás amerikai parádék jönnek-tűnnek és csak természetes, hogy el kellett érkeznie valakinek, aki e láz fonákosságait meglátja és elibénk vetíti. Szerencse, hogy avatott szem látta meg és edzett toll írta le, a Lengyel Menyhért, aki ebbe a háromfelvonásos vigjátékba beleöntötte szomorú szatirját és megbocsátó jóságát.

Az első felvonás egy pesti hotel halljában játszódik le, ahol két amerikai, Mr. Green és Mr. Red találkoznak. Green szerény szücsmester, míg Red tekintélyes filmgyáros, aki pénzt és befolyását néhány sikerült filmmel szerzte. A szücsmester a jó példa hatása alatt szívesen hajlott Romberger pesti filmes ajánlatára, hogy csináljanak Pesten olcsó pénzen egy Napoleon-filmet, amellyel rengeteget lehet majd keresni. Green minden pénzével — négyezer dollárral — beugrik. Sok baj van a darabbal. Boleslawsky, a fűszereplő jelenetről jelenetre emeli a gázsít, míg végre Green ur megsokalja a dolgot, leboxolja a primadonnakodó férfit és maga játsza el a waterlooi jelenetet. Ez meg is menti a gyöngé darabot, mert amikor Mr. Red meglátja, nevetőgörcsökhöz esett és mint burleszk-filmet megveszi Amerika részére.

A vigjátéknak írott darabot bohózatként játszották le, de így is jóízűn. Mr. Greent Leówey Leó adta pompásan, hideg és száraz humorral. Az ideges Rombergert Mihályffy László alakította sok jó megfigyeléssel. Baróti Erzi egy kezdő mozzinészt játszott, akinek ide-oda kell pendliznie a vállalkozó és a főszereplő között, mind a kettőt ki kell játszania és mégis mindkettő kezében akar maradni. A kiváltságos színész az uttal pazarul temperamentumos volt és a családias hisztériás örületét klasszikusan játszotta. A többi szereplő is sokban hozzájárult az est meleg sikeréhez. (sz. i.)

Cyrano de Bergerac a filmen

Világvárosi keretek között zajlott le tegnap délelőtt a Select-mozgóban a Cyrano de Bergerac-film sajtó-bemutatója. Kiszámú, előkelő közönség nézte végig ennek a hamisítatlan francia izléssel elkészített filmnek premierjét, melyben tartalom és rendezés rég látott harmóniában egyesül. Pompás képszerüések, pazar effektusok váltakoznak a kilencfelvonásos filmen. A rostandi tragédiának legfinomabb poézise is érvényesül ezen a filmen, megtoldva azzal az előnnyel, hogy a millió hangulatát, — melyet a színpad csak részleteiben tud revelálni, — a mozifilmrendezés eszközeivel sikerült tökéletesen varázsolni.

A korszerűség mellett az egyéni játéknak a legszeleesebb területet biztosították a rendezők. A nagy francia költő-spadassin: Cyrano szerepét Pierre Maguier, a párisi Comédie Française nagy színésze játszotta. Játéka tele van humorral, érzéssel, a mozdulatok tragikus bájával.

Rotana szerepét Madelaine Robin alakította. Játékstílusának egyszerűsége, minden tulzott effektustól való tartózkodása hangsúlyozottan emelte ki báját és tragikus megrendüléseit.

A többi szereplők is mind stílusosak voltak. Nagyon elősegítette a film sikerét az is, hogy a feliratok az eredeti rostandi szöveg művészi fordításában magyarázták a drámai eseményeket.

Általában az eredeti költői alkotás nemes romantizamusából, halk, szordinos, könnyesen finom szentimentalizmusából a filmen semmi sem sikkadt el. A tömegjelenetek nemcsak történelmszerűségükkel, hanem archaikus precizitásukkal is hatottak. A régi Páris levegője áradt a filmről, a királyi udvarok pompája körül nyüzsgő francia nemesség utánozhatatlan grációzitása, melyben szellem, csín, lovgiasság, heveség, féktelen temperamentum van elkeverve. A képek színezése csodálatosan tökéletes munka, a filmtechnika hatalmas fejlődéséről tanúságot tevő.

A szünetben a Select-mozgó igazgatósága frissítőt szolgáltat fel a főpróba közönségének. A siker teljes volt. A sajtó-bemutató résztvevő közönség, lelkes tapsokkal honorálta azt a valódi tiszta művészetet, melyet a Cyrano-film bemutatója nyújtott. (s.)

Komplikálódik a Leirer-féle gyilkossági ügy

(Budapest, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Leirer Amália gyilkosság-ügyben még mindig nem zárultak le az akták a rendőrségen, mert nem telik el nap, hogy újabb tanu ne jelentkezne vallomástételre.

Ma egy idősebb hölgy jelent meg Leirer védőjénél, Sándor László ügyvédnél. Kijelentette, hogy január közepe óta tudott róla, miszerint a Teréz-körút 6. szám alatt egy meggyilkolt nő holtteste fekszik. Elmondotta, hogy Zuglóban háztulajdonos és házában egy szerelő házaspár lakott, aki egy alkalomkor azon megjegyzésére, hogy minek gyilkolnak embereket, amikor úgy is tudják, hogy a rendőrség kideríti a gyilkosság elkövetőit, az asszony a következőket felelte:

— Dehogyan fedezik fel, most is biztosan tudom, hogy a Teréz-körút 6. szám alatt hetek óta egy meggyilkolt leány holtteste fekszik, amiről a rendőrség nem tud.

A szerelő feleségének ezen kijelentésével kapcsolatosan most visszaemlékszik, hogy az asszony ura karácsony előtt olyan kijelentést tett, mely szerint ő Bécsbe utazik, ahol sok

pénzt fog keresni. A férfi este tényleg elment hazulról és reggelre nehéz, súlyos bőröndökkel megrakodva érkezett vissza. Legfeltűnőbb, hogy a házaspár néhány nappal ezelőtt hirtelen elhurcolkodott a zugló lakásból. Az idősebb hölgy vallomását a rendőrségen is megismételte, amely azonnal megindította a nyomozást ebben az irányban. Rövid idő alatt a rendőrség előállította Kapp Béla szerelőt és feleségét, akik a háztulajdonos lakói voltak és akik állítólag már januárban tudtak a gyilkosságról. Előállításuk után azonnal megkezdtek kihallgatásukat. A kihallgatásukról azonban még semmi hír nem szivárgott ki, mert a rendőrség, amíg biztos adatok nincsenek birtokában, nem akar elébe vágni a dologoknak.

A budapesti rendőrségen egyébként Hódmezővásárhelyről Vadász Miklós illatszerkeskedő jelentkezett és bemutatta azt a látsóvet, amelyet nemrégiben vásárolt egy ismeretlen egyéntől. A látsóvet megállapították, hogy azonos Leirer Amália színházi látsóvetével. A rendőrség ebben az irányban is megindította a nyomozást.

Az erdélyi Palesztina-kirándulás

(Cluj-Kolozsvár, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész világ zsidósága mindegyre fokozódó figyelemmel irányítja szemeit Palesztina felé, ahol a régi reneszánsz utjára lépett zsidóság a világ legheroikusabb és legromantikusabb époszáinak aktív részesevé lett. Az épülő ország a maga csodálatos eredményeivel, hősi próbálkozásaival, nagy erőfeszítéseivel legbensőbb szívügye az egész világ zsidóságának és így érthető, hogy a tavaszi hónapokban valóságos népvándorlás indul meg Palesztinába. A turistáknak ezrei lépik el az építő országot, hogy közvetlen tapasztalatok útján ismerjék meg a zsidóság nemzeti otthonát.

Az erdélyi Palesztina-hivatal és az Uj Kelet ezuttal a minden zsidónak szívében élő Palesztina utáni sóvárgásnak lerealizálhatósága céljából rendez április hó végén kirándulást Palesztinába.

A kirándulás költségei:

1. Teljes ellátás hajón és Palesztinában, az összes hajó- és vasutjegyek, szálloda és ellátási költségek, kirándulások Palesztinában, egyszóval: teljes ellátás Constanzáról Constanzáig: II. osztály 35.000 (harmincötezer) lej, I. osztály 55.000 (ötvenötezer) lej.

II. Aki nem akarnak résztvenni a palesztinai társas ellátásban, résztvehetnek a kiránduláson olyformán, hogy csak a hajójegyet fizetik.

Strassnoff Ignácot megtagadta szülővárosa

A „megtért” bűnös nem jut utlevélhez

(Bécs, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két hete, hogy Strassnoff Szendrei Ignác, a híres nemzetközi színházos kiszabadult a steini fegyházból, ahol tizenkétéves büntetését kiöltötte. Steinből egyenesen Bécsbe, ott is az Atlantis-kávéházba utazott, tárcájából éppen csak az utiköltségre tellett. Fölkereste az Atlantis-kávéház magyarjait, mert hát kinek a segítségét vehette volna igénybe az idegen városban egy-egy kávé erejéig. Vendéglátóinak azután kiöntötte szíve bánatát. Erősítette, hogy ő a világ legkorrektebb embere, soha semmi rosszat nem tett; azok az apró csínyek, melyekkel még a régi békevilágban a zágrábi érseket s a magyar hercegprímást huszártisztai uniformisba öltözve egy kis összeg erejéig megtérfált, ártatlan gyerekségek. Az ő ideálja a munka és a munkán nyugvó szolid polgári egzisztencia.

De hát hiába, csak nem tud munkát kapni Strassnoff Ignác, akármilyen görcsösen ragaszkodik is most már két hét óta társadalmi eszményképéhez. Ő tizenkétéves fegyházi élet után egyszerre, minden átmenet nélkül esőpönt bele a mai Bécsbe, a viszonyokat olyan fanatikusan szemnyüeknek látja, amilyenről soha még csak nem is álmodott. Sietve akar Bécsből — Magyarországra menekülni. Itt született, még pedig Mátészalkán, itt él a családja, nagyszámú rokonsága, itt csak el tud helyezkedni, — gondolja. Van Budapesten egy fivére, aki középiskolai tanár, egy nagybátyja, aki a biztosító

Hajójegy ára oda és vissza:

I. osztály (teljes ellátással a hajón)	20.000 lej.
II. „ „ „ „	14.000 „
III. „ „ „ „ ellátás nélkül	5.000 lej.

Meg kell jegyeznünk, hogy ezek az árak a mai utazási viszonyokhoz képest

páratlanul olcsónak mondhatók.

mert a kirándulást rendező társaságnak legfőbb törekvése odairányult, hogy mindenki számára lehetővé tegye Palesztina megtekintését.

A fenti árak a font sterling mai árfolyama mellett értendők.

Aki részt akar venni a kiránduláson, idejekorán jelentse be ezen szándékát, akár levélileg, akár személyesen az Uj Kelet szerkesztőségénél. A jelentkezéssel egyidejűleg elsőosztályú utasok tízezer lej, másodosztályú utasok ötezer lej kell, hogy lefizessenek a Marmorosch Blank bankházánál nyitott „Uj Kelet Palesztina kirándulás” című folyószámlára, mert a jelentkezés csak ennek megtörténte után lesz figyelembe véve. A további részletek befizetése tekintetében a kirándulást rendező társaság később fogja a résztvevőket értesíteni.

intézetek főmatematikus, sőt hivatkozhatik a másik fivérére, Szendrei Mihály volt aradi és máramarosi színigazgatóra, aki most Marosvásárhelyen vezeti az ottani szintársulatot.

Nagyon szeretne Strassnoff Ignác hazamenni, mert a fegyházból érintetlenül őrizte meg azt a képet, melyet oda a tizenkét év előtti Magyarországból vitt. De nem tud utlevélet szerezni. A bécsi hatóságok kiállítanak ugyan számára a Magyarországra szóló utlevélet, — szívesen! — de ehhez különféle okmányokra volna szüksége, erkölcsi bizonyítványtól eltekintve, illetőségi bizonyítványra. Strassnoff Ignác folyamodott is szülővárosának, Mátészalkának előjáróságához, de postafordultával megjött az elutasító válasz: Mátészalka nem ad illetőségi bizonyítványt Strassnoffnak, mert már több mint tíz éve nem fizette meg az adóját. Mialatt a fegyházból ült, elfelejtett adót fizetni, pedig egyéb gondja sem igen lehetett.

Bécsi magyarok közt már protektort is keresett és talált Strassnoff, de semmiféle protekció nem juttathatja utlevélhez, mert Mátészalka hajthatatlan. Egyelőre tehát Bécsben kell maradnia, — ahol oly csodálatosan rosszaknak találja a viszonyokat — s foglalkozás hiányában, mégha csakugyan el is ment a kedve tőle: újabb ártatlan gyerekségeken kell törnie a fejét, csak kitalál valamit, hisz valamikor egészen ötletes volt! De a régi „munkaruhája” alig lesz most már alkalmas a sikerhez.

Az Uj Kelet szerkesztők Felelős szerkesztési 240 le Az Uj Kelet megje

Ezen a Wasserman vonatkozás

Kedd 5685 Adár (Purim) 1925 március

valók az a „A litter leginkább ki, ő az, a nyomort. vágya és aránt. Becs és arra céljon. Később gadagodva ugyanezt. A litter dista és m hordozója, következet mistája tagtője a géni-maga teljes

— A p ciája. Nag Duica vezet dalmi előad íróról, Vale Elhatározták Váradon kif nak ki. Leg radra, amely nak jelenni. tanügyi em

— Vá dásaira. E ben vasárna tartott, mely minisztereln hogy ezek a állam mini azon vádjait parazitáskod reakció ellen a passzívita ellenzéklet r maradjon a vetélytársat

— Az Páris vál zajlott le Páris válog kívül nagy harmincezer az Uruguay dött. A fél

— Sz Budapestről tovszky tá indultak a személyére hogy Zichy el a külügy lik, hogy ügyi minisz dig kereske ügyminiszte tésre szoru — Elr lentik: A mények k a köztisztta totta elnöl

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó ság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Ezen a napon, 1873-ban született Jakob Wassermann, Fürth városában. Világirodalmi vonatkozásokban is nagy elbeszélő Jakob Wassermann, akinek a német irodalom nemes hagyományain alapul minden írása. Csiszolt mondatai, széles és nagyszálajú epikája a legnagyobbak közé emelték írásait, amelyek közül a „Die Juden von Zirndorf” című regényével, mint zsidó író is kivált.

Egyik munkájában az irodalmárt ismerteti. Ebből valók az alábbi sorok:

„A litterátus ember, mint propagandista, leginkább szűkös viszonyok közül emelkedett ki, ő az, aki ismeri úgy a testi, mint a lelki nyomort. Őt magát két dolog emeli ki: becsvágya és szava, mely tör és védőpalást egyaránt. Becsvágya eleinte külső természetű volt és arra célzott, hogy szociális helyzete javuljon. Később azonban szellemiségben állandóan gadagodva mindjobban megnevesedett és ugvangett, akarja másoknál is elérni.

A litterátus ember, mint tribünpropagandista és magyarázó, minden ujszerűség zászlóhordozója, megfigyelője, aki megdönthetetlen következtetéseket von le. A meglepetések alkímistája tagadja a lehetetlenségeket és hirdetője a géniuszoknak mindaddig, míg a géniusz maga teljesen ki nem bontakozik.”

— **A parasztpárt nagyváradi konferenciája.** Nagyváradról jelentik: A parasztpárt Bogdán Duica vezetésével értekezletet tartott, amelyet irodalmi előadás előzött meg. Bogdán Duica egy régi íróról, Valentineauról, tartott ismertető előadást. Elhatározták, hogy erős kultur-propagandát fognak Váradon kifejteni és ebből a célból hitelapósis adnak ki. Legközelebb népgyűlést hívnak össze Váradra, amelyen dr. Lupu és Madgearu is meg fognak jelenni. A pártba többen bejöttek, leginkább tanügyi emberek és tisztviselők.

— **Vázsonyi válasza Bethlen támadásaira.** Budapestről jelentik: A demokrata körben vasárnap délelőtt Vázsonyi Vilmos beszédet tartott, melynek keretében válaszolt Bethlen István miniszterelnök támadásaira. Beszéde során kifejtette, hogy ezek a támadások nem méltók egy modern állam miniszterelnökéhez. Visszautasítja Bethlen azon vádjait, mintha Vázsonyi a szociáldemokratákon parazitáskodni akarna és ily módon küzdeni a reakció ellen. A miniszterelnök szándéka beszédével a passzívítás feladásának gondolatával foglalkozó ellenzékét rábírná arra, hogy továbbra is távolmaradjon a parlamenttől, mert az ellenzékben vetélytársat lát.

— **Az Uruguay bajnokcsapat legyőzte Páris válogatottjait.** Párisból jelentik: Vasárnap zajlott le Uruguay bajnokcsapatának mérkőzése Páris válogatott csapatával. A mérkőzés iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg és több, mint harmincezer néző előtt folyt le a mérkőzés, amely az Uruguay csapat 3:1 arányú győzelmével végződött. A felidő eredménye 1:1 volt.

— **Szcitovszky külügyminiszter utóda.** Budapestről jelentik: Amióta bizonyos, hogy Szcitovszky távozik a külügyminisztérium éléről, megindultak a találgatások a külügyminiszter utódjának személyére vonatkozólag. Olyan hírek keringtek, hogy Zichy Rubidó londoni magyar követ foglalja el a külügyminiszteri széket, most azonban úgy hirlilik, hogy külügyminiszterre Valkó kereskedelemügyi minisztert fogják kinevezni. Valkó helyébe pedig kereskedelmi miniszterre Kállay Tibor volt pénzügyminiszter kerül. A kombinációk még megerősítésre szorulnak.

— **Elnökválasztás.** Marosvásárhelyről jelentik: A statusquo hitközség tragikus körülmények között elhalálozott dr. Angner helyébe a köztisztviselőben álló Bretter Vilmost választotta elnökül.

A minisztertanács elfogadta a CFR. autonómiájáról szóló törvényjavaslatot

(Bucuresti-Bukarest, márc 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter a mai minisztertanács elé terjesztette a nyugdíjtörvény tervezetét. A minisztertanács elhatározta, hogy bizottságot küld ki a javaslat végleges megszövegezésére. Ezután a kivándorlás szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot ratifikálta és így a javaslat rövid időn belül parlamenti tárgyalás alá kerül. Ugyancsak elfogadta a minisztertanács a CFR. autonómiájáról szóló törvényjavaslatot is.

— **A kolozsvári tiltakozó nagygyűlés előkészítése.** A kolozsvári Sfatul Negustorese vasárnap délelőtt értekezletet tartott, amelyen a Vadul Comercial ügyében március 15-én tartandó nagygyűlés előkészítését tárgyalták meg. Az értekezletet Tufli Richard, a Siatul elnöke vezette. Rámutatott arra, hogy azt a szomorú helyzetet, amelybe a kereskedők most jutottak, a szolidaritás hiánya idézte elő. A központi Sfatul vezetősége a Vadul Comercial törvényerőre emelése érdekében mindent megtett, de nem volt egységesen háta mögött az ország kereskedőtársadalma és ezért akarattal a kormány szemben nem tudta keresztül vinni. Az ügyvédek, orvosok, mérnökök érdekviseleteivel szemben a kormány nem mert volna szembeszállani. Az ország egyik leghatalmasabb rétege a kereskedő osztály és még sem tudták az egzisztenciájukat veszélyeztető csapást elhárítani. Felhívta a jelenlévőket, hogy most, a 12-ik órában fogjanak össze és a 15-iki nagygyűlésen teljes számban jelenjenek meg, mert így talán még remény lehet arra, hogy a kormány a kérdés megoldására valamilyen expedienst fog találni. Somogyi Miksa alelnök ismertette a helyzetet. Majdnem bizonyos — mondotta — hogy május elseje után a fizetésképtelenségek és csődök lavínája fog ismét bekövetkezni, mert a kereskedők már most sem bírják elviselni a magas közterheket és az üzletbéréket. Az után a csunya játék után, melyet a kormány a Vadul Comercial kérdésben magának megengedett, a kereskedők már csak önmagukban és a közönség belátásában bízhatnak. Eppen ezért bele kell vinni a köztudatba, hogy a kereskedő, aki kartársát „kistájerolja”, tisztességtelen cselekedetet követ el, bojkott alá kell helyezni és a közönséget hirlapok útján a bojkott támogatására felhívni. Felkérte a közönséget, hogy a 15-iki kongresszuson minél számosabban vegyenek részt.

K. K. L. Biztosok!
Avivák!
Barissziák!
Pro Palesztina Ligák!

Még nem késő pótolni a slachmonesz-kérést ott, ahol elmulasztottatok. A Purim-akció 15-én záródik be. Addig keressetek fel azokat a zsidó házakat, amelyek még slachmonesz! nem adták!

Purim Palesztinái! Slachmoneszart föld Erac Jisraelnek!

— **A zsidó nőegylet vasárnap helyett 10-én, kedd délután 5 órai kezdettel tartja meg teasételyét, melyre kérjük a t. közönség megjelenését.**

— **A Tábla helybenhagyta dr. Cseke Ernő vizsgálati fogságát.** Megemlékeztünk annak idején, hogy dr. Dunca, kolozsvári delegált vizsgálóbíró az orgazdasággal vádolt dr. Csekének három hónapi előzetes vizsgálati fogságát rendelte el. A vizsgálóbírói ítélet ellen dr. Cseke a Táblához felebbezett dr. German védőtígyvédje által. A Tábla a napokban hozott döntést, eszerint helybenhagyta a vizsgálóbíró ítélezését.

— **A kolozsvári bicsérdisták egyletbe tömörültek.** Vasárnap délután öt órakor az Építő Munkásotthonban összegyűltek a kolozsvári vegetáriánusok, hogy megalapítsák egyesületüket. A kistermet a mintegy hatvan lelkes ember szüntűl megöltötte. Havas festőművész korelnök után Gárdi Imre fényképész beszélt, aki érdekesen ecsetelte a vegetáriánizmus multját. Megemlítette, hogy Nurni, a Kohlemeinen fivérek, Ráth Imre és Mann Károly távgyalogló bajnokok növényevő voltaknek köszönhetik a sport terén elért eredményeiket. A beszédek után következett az elnök megválasztása. Hosszas vitakozások után a következő tisztikar alakult meg: elnök László Béla, titkár Makkai Béla, jegyző Szántó Kálmán, pénztáros Gárdi Imre. Az egyesület megalakulása mindenestre hatalmas perspektívát jelent az almagazdaság szempontjából.

— **Aki megölte társát egy báránycsöngettyűért.** Érdekes momentumokbaa bővelkedő gyilkosság történt a kolozsmegyei Botfalvában a mult év októberében. Őt odavaló gazda egy vasárnap délután együtt iszogatót a falu korcsmájában. Már estefelé járt az idő, mikor felkeltek helyükből hogy hazatávozzanak. Vidám hangulatban indultak el a sáros falusi uton. Menésközben egyszer csak az egyik gazda, Georgies Tódor lehajolt s az ut sarából egy kis báránycsöngettyűt vett fel, melyet bizonyosan gyermekek ejtettek el játszadozásuk közben. Alig, hogy Georgies felvette a csöngettyűt, mindjárt megindult közte és társai között a civakodás. Papuc János nyíltan hangoztatta, hogy a csengőt ő látta meg először, tehát neki van hozzá joga. A dolog azonban úgy fordult, hogy a másik három gazda belátta tévedését és Georgies mellé pártoltak. Papuc azonban nem hagyta magát és követelte a csengőt. Szóbeli szó keletkezett s a másik négy gazda Papuc ellen fordult, aki jobbnak látta kerekelt oldani. Hazament, azonban itten megbujt kapuja mellé, vett egy darab husángot és várta társait, akiknek ott kellett elhaladniok. Mikor odaértek azok, Papuc kiugrott rejtekegyéből Georgiest úgy vágta homlokot a husánggal, hogy az azonnal összeesett. Súlyos sérülésével a kolozsvári klinikára szállították, ahol kétnapi szenvedés után meghalt. A törvényszék ma itélkezett a gyilkos Papuc fölött és enyhítő körülményeket véve tekintetbe, háromévi fegyházra ítélte. Az elitelt felebbezést jelentett be a semmitűszékhez.

— **Vitriolos merénylet az utcán.** Nagyváradról jelentik: Szombaton délután a Fischer és Lengyel-cégnél alkalmazott Iványi Endre ellen egy fiatal leány vitriolos merényletet követett el. Amikor ugyanis Iványi a vasut felé indult, hogy Brassóba utazzék, a leány eléje állott és néhány fenyegető szó után vitriolt öntött az arcába. A szerencsétlen fiatalember balszemét teljesen kimarta a folyadék. A tett elkövetése után a leány eltűnt. A fiatalember nem tett feljelentést a rendőrségen.

— **Elfogtak egy ezüstnemű-tolvajt.** Néhány héttel ezelőtt Jakab Mór Petőfi-utca 3. szám alatt lakó kolozsvári lakos jelentést tett a rendőrségen, hogy valaki mintegy ötezer lej értékű ezüstneműt lopta el. Az V. kerület egyik komiszárja azonnal bevezette a nyomozást s a napokban sikerült elfogni a tolvajt Rus Anastasia cseléd lány személyében. A lány bevallotta a tolvajlást. Átadták az ügyészségnek.

* **Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Alt. Biztosító Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.**

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat-színben	lei	69
Cerna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkönyvekben és kötöttárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Megvalósulás előtt a kolozsvári Zsidó Népbank

(Cluj—Kolozsvár, március 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvári gazdasági körökben már régebben felmerült egy zsidó altruista bank alapításának gondolata. A bankalapítást nagy tökeerős intézet formájában akarták létrehozni, ezt a tervet azonban a nehéz gazdasági körülmények megátolták. Ezért másirányú orientáció vált szükségessé. Dr. Fischer József a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke, a bankalapításra vonatkozólag olyan tervezetet dolgozott ki, amely szerint

az intézet az itt élő zsidóság minden rétegére támaszkodva, pártárnyalatra való tekintet nélkül, a zsidó kisegisztenciáknak legyen segítségére.

Az előkészítő munkálatok már befejezést nyertek. A bank alaptőkéje a terv szerint egymillió lej lesz, amely összeghez a bank megalakulása után nyomban mintegy négy millió lej fog hozzájárulni, amely összeget rendkívül olcsó kamatu hitel formájában fog folyósítani az egyik közismert zsidó jóléti intézmény. Ez a hitelfolyósítás lehetővé fogja tenni a bank részére, hogy egészen olcsó hiteket folyósítson a legkisebb zsidó egzisztenciáknak is, amelyekre a jelen körülmények között olyan égető szükség van, de amelyet a zsidó kis egzisztenciák megszerezni nem tudnak.

Az intézet ezenkívül fel fogja használni a multban a különböző gazdasági körülmények között szerzett tapasztalatokat és vissza fog térni a tradicionális banküzlethez.

Az intézet a többi bankoktól abban fog különbözni, hogy a részvényesek személyes közreműködésére alapítja jövőjét.

A társaság célja kizárólag az lesz, hogy megkönnyítse a részvényesek hitelszerzését, amit kölcsönökkel és váltólezáratásokkal fog lehetővé tenni. Ezenkívül kollektív uton igyekszik majd ellátni a gazdasági, ipari, vagy kereskedelmi anyagoknak, gépeknek a beszerzését és

¶ **A bankamatláb emelése Angliában.** Londonból jelentik: Tekintettel a newyorki bankamatláb emelkedésére, az Angol Bank kamatlábat 5.5 százalékra emelte fel. A banklezáratolásnál a kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra emelték.

¶ **Ujabb kényszeregyezés.** Nagyváradról jelentik: A nagyvárad „Hattyu” textil kereskedelmi vállalat kényszeregyezési eljárás megindítását kérte a törvényszéknél. Aktivája 450 ezer lej, amellyel szemben áll a cég 1 millió 053 ezer lejes passzívja. Hitelezőinek huszonöt százalékos kvótát ajánlott fel.

¶ **A nagyvárad Agrár-takarékpénztár közgyűlése.** Szombaton, március 6-án tartotta a nagyvárad Agrár-takarékpénztár tizenötödik évi rendes közgyűlését. Az igazgatóság a fényes eredményről számolt be, amelyet a súlyos gazdasági helyzet dacára is sikerült az intézetnek *Demetrovics Elek* vezérigazgató, ifj. *Horthy Dezső* és *Mezei Miklós* igazgatók alatt elérni. *Demetrovics Elek* vezérigazgató olvasta fel az igazgatóság jelentését, amelyből kitűnik, hogy a mult évi katasztrófális pénzihiány dacára is az adósokkal szemben mindenkor a legmesszebbmenő türelemmel viseltettek és minden jogos és méltányos hitelgényt a lehetőséghez képest kielégítettek. A betétek az 1923. évi 35,709,329 lejjel szemben 44,810,293 lejre emelkedtek. A 23-iki 1,450,312 lej tiszta nyereséggel szemben a tiszta nyereség 2,109,185 lejre emelkedett. Az összeforgalom pedig 5,129,203,321 lej és 39 bani volt. Az igazgatósági javaslat az üzletre eső részvényosztalékokat 94 lej és 12 baniban állapította meg. Tartalékalapra 3,308,000 lejt fordítanak. Az igazgatói jelentéseket és a zárszámadást a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta. — Ezután újra megválasztották igazgatósági tagokká dr. *Ardelean Jusztint*, *Moritz Ernőt*, *Demetrovics Eleket*, *Atanasiu Negulescut* stb. Felügyelő bizottsági tagok lettek: *Catana Aurél*, *Fényes Loránt*, dr. *Vasilie*. Ezután a bírálóbizottsági és gazdasági igazgatótanácsi tagokat választották meg.

ugyancsak kollektív módon fogja a termelési produktumokat is elhelyezni. E célból különböző szindikátusok létesítését vette tervbe, de nem akarja figyelmen kívül hagyni egyetlen ipari és kereskedelmi üzem anyagi, vagy kulturális fejlődést célzó törekvését sem.

Ezekből is látható, hogy ez az intézet telítve lesz szövetkezeti szellemmel, amelynek főszerepe olyan kooperatív együttműködés, amely a megszabott program irányában elasztikusan idomul a gazdasági helyzethez és körülményekhez. Ez a törekvés az intézet részvényeseinek kollektív szükségleteit lesz hivatott előmozdítani.

Ezért

az intézet széles és demokratikus alapokra fog helyezkedni és részvényeseivel a delegátusok és választmányi tagok aktív közreműködése által állandó összeköttetést fog fentartani.

Kooperatív együttműködést fog létesíteni az Erdélyben és Bánátban a közeljövőben alakulandó hat vagy nyolc ilyen intézettel, valamint a regátban a már megalakult három és a további megalakulás alatt álló többi zsidó pénzintézetek között.

Ezeknek a pénzintézeteknek a működése külföldön már régen ismeretes, ahol a szövetkezeti alapon dolgozó intézetek áldásos és eredményes működést fejtettek ki. Németországban például az ilyen szövetkezeti alapon működő pénzintézetek száma meghaladja a negyvenet. Éppen ezért meg vagyunk róla győződve, hogy ennek a Romániában különös jelentőséggel bíró és a jelenlegi gazdasági körülmények között feltétlenül szükséges Zsidó Népbank megvalósításában különbség nélkül az összes kolozsvári zsidó rétegek ki fogják venni részüket. Ez annál is inkább lehetséges, mert a részvényesek kis cimletű kibocsátások lesznek, hogy a legszegényebb zsidó rétegek részére is hozzáférhető legyen.

A mai valutapiac

A mai napon szilárd tendencia mellett üzletlenség volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 350—353, magyar korona 355—360, cseh korona 600—605, francia frank 1050—1055, svájci frank 3915—3925, dollár 20250—20350, angol font 968—973, olasz lira 835—840.

Valutapiac március 9-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1050-00, Berlin —, London 870-00, Newyork 203-00, Róma 830-00, Zürich 39-00, Bécs 28-75, Prága 605.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750-00, márka 48-00, leva 135, török lira 103, font sterling 955, francia frank 1055, svájci frank 38-00, olasz lira 925, drachma 330-00, dinár 320-00, dollár 200-50, lengyel márka 37-50, osztrák korona 28-50, magyar korona 27-50, cseh korona 585.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 128-81—128-81, Amsterdam 207-50—207-50, Newyork 519-79—519-75, London 2478-75—2477-00, Páris 2705-00—2690-00, Milánó 2128-00—2117-50, Prága 1542-50—1542-50, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 832-75—835-00, Bukarest 256-25—255-00, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-20—73-20.

Párisi tőzsde: Bukarest 955-00

A legközelebbi napokban

megnyilik

Wesselényi-u. 22)

Calea Reg.

Ferd. 22

s z á m

alatt

a

Magazin Elysee

a h o l
masamod
kelléket, no
rinbergi és rü-
vidáru kövöltész-
vött árukat engros-
ban és detailban legol-
csóbb gyáriáron szerz-
hetik be úgy a t. vásárló
közönség, mint a masamó
d ok és vizontelárusítók is.

SPORT

A Victoria kikapott a CFR-től

A meglepetések vasárnapja. A Haggibbor nehéz győzelme

(Cluj-Kolozsvár, márc. 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári bajnokság tegnapi, második fordulóját az általános meglepetések jellemezték. A favorit-csapatok veresége vagy minimális győzelme fényes tanúságot tesz arról, hogy a kolozsvári csapatok között nincs nagy erőkülönbség. De jelenti azt is, hogy Kolozsváron nincsen gólképes csatár.

Részletes eredményeink a következők:

Nagypálya: Haggibbor—Academia 1:0 (0:0). A Haggibbor játéka nagy csalódást keltett. Mindenki nagy gólarányú győzelmet várt. Tisztán az elbizakodottságnak és az ellenfél lebecsülésének köszönheti a zsidó csapat az eredményt. A gólt Pollák rugja szabadrugásból a második féldő kilencedik percében. Biró: Vatianu Sabin.

KMTE—KAC 1:0 (1:0). Nivótlan, stilust és kombinációt nélkülöző mérkőzés, amely durvaságokban is bővelkedett. A 19. percben Stark kiszóktette Bernátot, aki a KAC védelme súlyos hibájából a meglepett Szathmáry kapujába gólt lő. A KAC minden egyenlítő kísérlete az önző Schulz és Raduch miatt eredménytelen maradt.

CFR-pálya: KKASE—Universitatea 0:0. A bajnokcsapat Guga és Niculescu nélkül felálló együttese értékes bajnoki pontot adott le a kereskedők nagy fejlődésén átment csapatának, sőt kis balszerencsével el is veszthetne volna a mérkőzést.

CFR—Victoria 2:1 (1:1). A nap legnagyobb meglepetése. A Cipcigan nélkül játszó Victoria nem érdemelte meg a vereséget, mert közvetlen védelmét kivéve, sokkal jobb volt ellenfelénél, jóval többet és veszélyesebben is támadott. Csatársora azonban csak a játék utolsó negyedórájában produkálta a Victoriától megszokott lelkes, gyors játékot, amikor már késő volt.

Ifjúsági bajnokság. Haggibbor ifj.—Husos ifj. 3:0 (3:0). CFR ifj.—KMTE ifj.—KKASE ifj. 3:1 (3:1).

II. osztályu bajnokság. A Ruise—Solvay és Spárta elmaradt, mert a Solvay és az Elit nem álltak ki.

Torda. TSC—Husos 3:2 (3:1). CFR (Piski) komb.—Törekvés 1:0 (0:0).

Vidéki eredmények:

Nagyvárad. Bihorul—Szatmári Törekvés 1:1 (0:0). Törekvés—NSCMT 6:0 (3:0). Makka-bea—Olimpia (Szatmár) 4:1 (1:1).

Szatmár. SzSE—Sámson 4:0 (1:0).

Temesvár. TAC—Spárta—CFR 3:0 (1:0). Bajnoki. Kinizsi—Kadima 6:0 (1:0). Bajnoki. TMTE—Rapid 1:0 (0:0). Bajnoki.

Zombolya. Politehnika—ZsSE 3:1 (3:0). Bajnoki.

Arad. Gloria CFR—AAC 1:0 (0:0). Barát-ságos. Olimpia—ATE 2:1 (1:1). Tréningjellegű barátságos mérkőzés.

Külföld:

Budapest. BTC—FTC 1:0 (0:0). A BTC a szövetség tilalma ellenére szerepeltette az Olaszországból visszatért Horváth II. és Orbán játékosait, amiért az FTC megóvta a mérkőzést. Végig FTC fölény, a II. féldő 42. percében Horváth II. rugta a győztes gólt.

KAC—Törekvés 2:1 (0:1).
VAC—Zugló 2:2 (1:1). Változatos, erős küzdelem. A 26. percben Engel II. rugta a VAC vezetőgólját. Kiti a 29. percben egyenlített. A II. féldő 13. percében Engel II. újabb gólt lő, de a 24. percben Sefesik újólag egyenlített. A VAC több tartalékkal játszott.

MTK—III. ker. TVE 3:0 (1:0). Nagy MTK fölény.

Vasas—UTE 1:1 (1:1). A 13. percben Szentmihályos gólt lő, Priboj egyenlített.

NSC—BEAC 1:0 (0:0). Rémay III. rugta az egyetlen gólt.

II. oszt. bajnoki eredmények: 33FC—Ékszerészek 2:0. KAOE—UMTE 1:0. BAK—UTSE 1:1. Postás—KTE 3:1. TTC—ETC 1:0. EMTK—Föv. TK 1:1. Husos—MAC 2:0.

Bécs. Simmering—Rudolfshügel 2:2.
Pozsony. SzAK (Szeged)—PTE 4:0 (2:0).

vívócsapata K...
kelő közönség
marosvásárhely
mében, hogy t
rosvásárhely vá
nek. A kolozsv
Pap Marian ör
több tartalék sz
helyén. A koloz
cap dacára, jól
helyiek csak 8
után megismé
arányban. Rész
patverseny: G
(dr. Szentpétery
Bucher Lajos
(Losonczy 3, dr
7 győzelme elle
Marosvásárhely
2, Bánffy 2) 10
4, Stasek 1, Sp
ellen. A délelőt
nagysikerű vívó
versenyzőkön k
redés, Schrenke
Márton, Bartu
Stotter Aladár
Löv főhadnagy
MSE nagyszabás
este pedig regge
zárta be a vásár
napot.

Az MTK és
Tischler Elemér,
vári szövetségtől
állapodást kötött
NSC-vel kolozsv
NSC-vel már a
és a román husv
vári csapatok,
Haggibbor ellenf
Alfréd elnök köt
ler Elemér dr.-na
vasárnapján fog
megállapodás jó
kompletten, tehát
bivel jön Kolozsv
szövetség tárgyal
ország válogatott
is, s remélhetőleg
vizontlájuk a tá
keltett válogatott

Fegyelmi elj
mitetül Regional
hogy a KKASE
nak tornászcsapat
lése miatt. Megír
idején, hogy a sz
a besztecei TV n
tiltotta a KKASE
nyen való szerepl
sára hozták a KK
ennek ellenére —
ból — résztvettek

SZINHÁ

Magyar

Kedd: A waterlooi
rozat 95, pre
jegyek erre az
Szerda: Nótáskapitá
osztás-sal, dal
helyárrakkal, b
Csütörtök: A délibáb
44 szám, prem
Péntek: A délibáb
árar, napi bérl
Szombat d. u. fél 4-
donság 4-edsze
szám 105)

MOZO

Select-mozgó
de Bergerac. Edu
cia író világhírű m
szerepben Pierre M
Uránia-mozgó
sötétség hatalma.
6 felvonásban, Tol
riája" regénye uta
Mária és Wiruboff
Apollo-mozgó
zonok csapata, Sze
5 felvonásban, Föz

9-7 arányban győzött Marosvásárhely vivócsapata Kolozsvár felett. Nagy és előkelő közönség gyűlt össze tegnap délután a marosvásárhelyi református gimnázium tornatermében, hogy tanuja legyen Kolozsvár és Marosvásárhely válogatott vivógárdája vetélkedésének. A kolozsvári szeniorok közül hiányzott Pap Marian örnagy, az ifjúsági csapatban is több tartalék szerepelt a beteg válogatott vivók helyén. A kolozsvári szeniorcsapat az erős handicap dacára, jól állotta meg helyét és a vásárhelyiek csak 8:8 arányú eldöntetlen eredmény után megismételt versenyben győztek 9:7 arányban. Részletes eredmények: Szenior csapatverseny: Győztes Marosvásárhely csapata (dr. Szentpétery 3, gróf Teleký 2, Elek Pál 2, Bucher Lajos 2) 9 győzelemmel Kolozsvár (Losonczy 3, dr. Gabányi 2, Barla 2, Chifor 0) 7 győzelme ellen. Junior csapatverseny: Győz Marosvásárhely (Csizsár 3, Panajott 3, Réthy 2, Bánffy 2) 10 győzelemmel Kolozsvár (László 4, Stasek 1, Spitzer 1, Bartunek 0) 6 győzelme ellen. A délelőtt lefolyt csapatversenyt délután nagyszerű vivóakadémia követte, melyen a versenyzőkön kívül a zsüri elnöke: Hennig ezredes, Schrenker Lajos vivómester, ifj. Szele Márton, Bartunek Fiti, Zágonyi vivómester, Stotter Aladár Haggibbor, von Fets HTV és Löw főhadnagy vettek részt. Az akademiát az MSE nagyszabású tornaünnepélye előzte meg, este pedig reggelig tartó fényes táncmulatság zárta be a vásárhelyiekre igen szép sikerű sportnapot.

Az MTK és az NSC Kolozsváron. Dr. Tischler Elemér, a Haggibbor elnöke a kolozsvári szövetségtől kapott megbízása alapján megállapodást kötött a budapesti MTK-val és az NSC-vel kolozsvári turára vonatkozólag. Az NSC-vel már az időpontban is megállapodtak és a román husvét két napján lesz a kolozsvári csapatok, illetve az Universitatea és a Haggibbor ellenfele. Az MTK részéről Brüll Alfréd elnök kötelező ígéretet tett arra, Tischler Elemér dr.-nak, hogy május valamelyik vasárnapján fog Kolozsvárra lerálandulni. Külön megállapodás jött létre arra, hogy az MTK kompletten, tehát Orth Gyurival és Braun Csibivel jön Kolozsvárra. Ezenkívül a kolozsvári szövetség tárgyalásokat folytat Középnémetország válogatott csapatának újabb lekötésére is, s remélhetőleg még a tavasz folyamán ismét viszontlátjuk a tavaly oly kellemes benyomást keltett válogatott csapatot.

Fegyelmi eljárás a KKASE ellen. A Comitatul Regional péntek esti ülésén elhatározta, hogy a KKASE ellen fegyelmi eljárást indítanak tornászcsapatuknak Besztercén való szereplése miatt. Megírta az Uj Kelet ugyanis annak idején, hogy a szövetség, tekintettel arra, hogy a besztercei TV nem affiliált egyesület, megtiltotta a KKASE-nak a besztercei tornaversenyen való szereplését. Ezt írásban is tudomására hozták a KKASE vezetőségének, azonban ennek ellenére — eddig még nem tudott okokból — résztvettek a tornaversenyen.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Magyar Színház heti műsora

Kedd: A waterlooi csata [Premierbérlet 43 szám, sorozat 95, premierhelyárak. A péntekre váltott jegyek erre az előadásra érvényesek]
 Szerda: Nótáskapitány (19 edszer, részben új szereposztással, Gálmós Mici vendégjátékával, premierhelyárakkal, bérletszűnetesen, sorozat 102)
 Csütörtök: A délibáb [Ujdonság először, premierbérlet 44 szám, premierhelyárak, sorozat 103]
 Péntek: A délibáb [Ujdonság 2-odszer, rendes helyárak, napi bérlet 84 sz. B, sorozat 104]
 Szombat d. u. fél 4-kor: Ki babája vagyok én? [Ujdonság 4-edszer, mérsékelt helyárakkal, sorozat-szám 105]

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Kedd, március 10. *Cyrano de Bergerac.* Edmond Rostand, a halhatatlan francia író világhírű műve után, 9 felvonásban. Főszerepben Pierre Magnier.
Uránia-mozgó. Kedd, március 9. *Premier. A sötétség hatalma.* Szenzációs szentimentális dráma, 6 felvonásban, Tolstói Leo „A tévelygők kálváriája” regénye után. Főszerepben: Germanova Mária és Wiruboff Péter.
Apolló-mozgó. Kedd, március 10. *Az amazonok csapata.* Szenzációs bűnügyi detektív-dráma 5 felvonásban, Főszerepben Samson Anconia.

NYILTTÉR

E rovatban közölték a szerkesztőség semmi-nemű felelősséget nem vállal

Tisztelettel hozom a nagybecsű vevőim tudomására, hogy 35 éve fennálló férfi szabó üzletemhez öcsémet Sámson Janost, aki a helybeli Neumann M. cég üzletvezetésében vett részt, társulvettem és üzletünket ezután

Sámson Jakab és János

név alatt fogjuk vezetni.

Raktárunkat a legfinomabb angol és skót szövetekkel, műhelyünket pedig kiváló szakérőkkel ellátva, módunkban áll a legkényesebb ízlést is, a legmérsékeltébb árban kielégíteni.

További nb. pártfogásukat kérve vagyunk kiváló tisztelettel

Sámson Jakab és János
 Str Universitatea No 2.
 (volt Egyetem-u)

A. MARCULESCU

ZIMMER RESTORANT

BUCURESTI

NÖVÉNYOLAJ-ÉS ÁSVÁNYZSIROSTÁJ

SALÁTA-ÉS MAYONNAISEOLAJ
 „FLOR EXTRA”

NAPRAFORGÓ-ÉS REPCEOLAJ

NYERS LENOLAJ ÉS LAKKLENDOLAJ

„MONOPOL”
 FÖZÖTT LENOLAJ

DUPLÁN FÖZÖTT LENOLAJ

CONSISTENS ZSIROK.

BÖR-SZIJ-ÉS PATAZSIR

KAPHATÓK MINDEN JOBB ÜZLETBEN

Hölgyeim! Tavaszi ujdonságok és selyem kalapok érkeztek óriási választékban az

„IDEAL”

kalapüzletbe, Cluj, Wesselényi-u. 8. (Golya-áruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

Ha egyezkedni kíván adósaival, hi-telezőivel, gyorsan és diszkréten, forduljo bizalommal az „EXPRESS” Egyeztető Irodához, Timisoara, Belvaros, v. Hunyadi-utca 8. Telefon 22-25

SUSAN-purim napján

tett megrendelését még leszállítja a purimi olcsó könyvakció arain az UJ KELET könyvosztálya

Giszkalay: Tamar..... 54 lej
 Goldschmidt: Egy zsidósors..... 95 lej

- Dr. Bán: Zeigő hárfá
 Grotto: Zsidó rezeszansz
 Blank: Schirim jehudim
 Gorion: József és testvérei
 Sokolov: Uj z idő
 Sch. Alejchem: Leéget nemesek
 Nordau: Dr. Kohn
 Agnon: És a meggörbedt kiegyenesedik
- Sombart: A zsidók jövője
 Giszkalay: A tirok
 Goldmann: A zsidó nemzet követelése
 Marton: A zsidó nemzet Erdélyben
 Gorelik: Cion és Golusz
 Marovits: Tóra és cionizmus
 Panet: Utazásom a szentföldön
 Kaczér: Gólem ember akar lenni
 Kabbalisták és es. datavók

Fen i 17 könyvből tetszés szerint kiválasztott
5 művet 64 lejért,
10 művet 90 lejért,
mind a 17 művet

124 lejért

(és portó) utánvétellel szállítja az UJ KELET könyvosztálya.

Angliából

a tavaszi és nyári divat legszebb anyagai megérkeztek.

Kabát- és kosztüm-szövetek, kabátselymek, fantasie maroquaineek izléses választékban. Modell darabok.

Cégünk kizárólagos ujdonságai!

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12.

Kívánatra mintákat vidékre azonnal küldünk.

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna

„Kolozsvár sörkülönlegességek

Ursus - Czeli söröző Kolozsvár

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Itt a Purim, siessünk Deuschhoz beszerezni a kitűnő Egerbegyi erős és az Egerbegyi édes mustotály borokat. Calea Regele Ferdinand d 37. 8684

A legújabb tavaszi bécsi és párisi kalapmodellek megérkeztek a Moskovits-kalapszalomban Cluj-Kolozsvár, Calea Reg. Ferdinand 3. Átalakítások a legújatnyosabb áron eszközöltetnek. 8692

Eladó gépek. 3 drb revolver falcseréppés, uj. 3 drb. Duda- és falcserépprés, kézi és erőhajtásra. 3. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10,000 drb. 1. számú téglaprés, hozzá cseréppautomata és 10,000 drb száritó ker-t. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Megvételre kerestetik egy kisebbszerű nyomda-vállalat; részletes leírása a nyomda berendezésének árajánlattal a kiadóhivatalnak küldendék be. 8694

Jó karban levő, látható írású írógép eladó. Cim a kiadóban.

Motorokat, benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Keresek lehetőleg zsidó beton- illetve cserépgyári munkást. Ajánlatok Josua Guttann cement-cserépgyár, Suplac címre küldendők 8695

Motorok
Szivógáz 20—60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compoundstabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag jav. tva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Zsidó fiatalember lakást és kosztót kap Egyetem-utca 5, a. 3.

Transmissiót Martinacéltól, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Eladó egy majdnem új fekete, nikkelezett, gummikerekű, gyermekkocsi. Vargyas G., Nagyszamos-utca 12.

Mégis csak legjobb a késnélküli borotváló por amely az ország legfrégibb gyártmánya, mely most ujonnan átpreparálva, az arcot nem marja

és kellemes hatást hagy utána, a

„RASOL IDEAL“

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomag lásban, 5 kg vétel franco lej 140—, kisebb mennyiségben lej 34—, vidékre lej 45— kgkint. Övakodjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ felirású valódi.

Reszling József fodrasz Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Füchsl Testvérek utóda k. r. t. — Oradea-Mare

husvéti פסח על פסח ajánlata:

Ujbor Lej 17
Uj rizlingbor „ 20
Nehéz 6 ezerjőbor „ 26
Küküllőmenü ótor „ 32
Vörösbör..... „ 22

Litevenként, hordó nélkül, ab N Várad az összeg előzetes beküldése vagy után vét mellett. Kivánatra szolgálunk az itteni orth. izr. főrabbi úrtól hecseriel (הכשר)

Nehéz vörösbör .. Lej 26
Szilvóriu n50 fokos „ 70
Almapárlat 50 „ „ 50
Seprőpárlat 53 „ „ 80

Szállítunk

hízott sertéseket, fehér szalonnát, olvasztott házi zsírt, téli szalámit, 10 vagon első angu lisztet, 50% finom, 50% főző, 12 vagon maléltzinek való aranykukoricát, 10 vagon zabot, 15 vagon esőbrangó hagyiszénát, 5 vagon szalmát, 20 vagon rózsaburgonyát. — **Elfogadunk**

„Express“ Bankház Export-Import Szállítási és Beraktározási osztálya Timisoara, Belváros, Hunyadi-utca 8.

exportálunk

bizományba elértékesítés végett, vállalkunk vezérképviseletet bel- és külföldi cégektől, árukat és minden egyéb ingóságokat beraktározunk, expedíciót vállalunk, importálunk és exportálunk, árukra és egyéb ingóságokra 30—70% előleges kölcsönt nyújtunk. Telefon 22—25

AGECO Rt.

Calea Regele Ferdinand No 82.

Allandó nagy választék az összes

**Schroll-árukból,
Zefirek,
Cartonok,
Poplinok,
bélésárúk**

Angol, francia és cseh

A buhusi és prejmari posztógyárak vezérképviselete.

Rador 2061

Ha pénzt biztos alapon óhajtja kölcsönt óhajt felvenni, forduljon az „EXPRESS“ bankházhoz, Timisoara, Belváros, v. Hunyadi-utca 8.

GISZKALAY JÁNOS

uj novellás kötete:

Megjelent! Jönni fog még egy kippur napja én Istenem! **Megjelent!**

Ebben a tizenkét ivre terjedő kötetben Giszkalay a legszebb novelláit és kis regényeit gyűjtötte össze. A könyvet a KADIMA adta ki, gyönyörű kiállításban. Giszkalay új könyvéből kétféle kiadás készült: a rendezes kiadás, finom fehér, famentes papíron, **ára 120 lej.**

Azonkívül 100 számozott amatőr példány, könyvkedvelők részére, a legfinomabb merített könyvpapíron **ára 180 lej.**

Megrendelhető az ár előzetes beküldésével, vagy postai utánvétellel az **UJ KELET könyvosztályától**

Elvállalunk mindennemű vas- és fémöntést. Speciális gyártmányaink: balanc, tizedes, hid- és vagon-

mérlegek, mérlegsúlyok

Mérlegek javítása és hitlesítése. Ajánlattal készséggel szol- **Archimédes** Mérleggyár, Hef-fer & Co. CLUJ gálunk. Strada General Poetas 19—21.

Szerke hivat 3181
Cluj-Kol L. Po. ()
Telefon: és kiadó I. D.
Zs. N. 1

kéziratok kizár szerkesztőséghez zendők. Kézirat adunk viss

1925 március

Európa a

— Beszélge
E
képv
vend
egés
akin
veze
vébe
az
prob
első
aláb

Az elnökhö konföderációró — Még n mondotta Mas komolyan kell mindegyikének erősödni és b Minden államn egyéniségét. mák várnak kat képtelenség csomózzuk öke komplikálódna rendezetlen ál ben rendbe maguk erejük

Mire haszn sültés? Mi ha nak? Minden rolni azokat a állit elő, elle akarja ezekkel kedelmi szerz amilyeneket n

Azonban nagy haladás ség sincs az ál féle előnyt e a külső táma nagyhatalmak daink, Orosz uton fejlődne tálják, akkor leték fölött miért ne leg miért ne tudj a nagyhatalm

Az elnök meggyőződés mokrácia fel mentarizmus szinte vallás fascizmus, a a parlamenta ződve, hogy élet megpró atya küldött

Mindent mondja az e trianoni és s védője, de r ról, hogy az ket Párisban jelentik. A bármilyen lis uton, ko dig a fegyvr Végül e — Mag az elkesered nál ő szenv ségekkel sz idézte fel e

— Van mondotta a nák, hogy államok kis tehát a kü Az elnö